

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1	فصل اول : طرح تحقیق
2	1-1- بیان مسئله و تشریح موضوع.....
4	2-1- اهمیت و ضرورت تحقیق.....
7	3-1- اهداف تحقیق.....
8	4-1- کاربرد نتایج تحقیق.....
8	5-1- فرضیه‌های تحقیق.....
9	6-1- روش تحقیق.....
10	7-1- شاخص‌های تحقیق.....
11	8-1- مفاهیم و واژگان کلیدی.....
15	9-1- پیشینه تحقیق.....
18	فصل دوم : مبانی نظری تحقیق
20	1-2- سیراندیشه در قلمرو ساماندهی و توانمندسازی بافت قدیم شهری.....
21	2-2- مکاتب دیدگاه‌ها و الگوهای ساماندهی و توانمندسازی بافت قدیم.....
21	2-2-1- فرهنگ‌گرایی.....
22	2-2-2- توسعه پایدار شهری.....
24	2-2-3- محرومیت زدایی شهری و نگرش برنامه‌ریزی اجتماعی.....
26	2-2-4- دیدگاه رفاه اجتماعی و کیفیت زندگی.....
26	2-2-5- تجدید حیات شهری.....
27	2-2-6- اصالت بخشی.....
29	2-2-7- سرمایه اجتماعی.....

30	3-2- منشورها و قطعنامه‌های جهانی
33	1-3-2- منشور آتن
33	2-3-2- کنگره گوپینو
34	4-3-2- منشور حفاظت از شهرها و مناطق تاریخی
35	4-2- تجارب ساماندهی و توانمندسازی بافت‌های قدیم شهری در کشورهای مختلف
36	1-4-2- هالیفاکس: سرزندگی برگرفته از میراث
37	2-4-2- بالتیمور
38	3-4-2- شهر فاص و حفیصه
40	5-2- تجارب ساماندهی و توانمندسازی بافت‌های قدیم شهری در ایران
40	1-5-2- کاشان
39	2-5-2- شهرکرد
41	3-5-2- تهران (محله بریانک)
43	3-5-2- آران و بیدگل
44	6-2- سیاست‌ها و برنامه‌های ساماندهی و توانمندسازی بافت‌های شهری در ایران
44	1-6-2- سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی قبل از 1300 شمسی
45	2-6-2- سیاست‌ها و برنامه‌های قبل از انقلاب اسلامی
48	3-6-2- برنامه‌ها و سیاست‌های بعد از انقلاب اسلامی
51	نتیجه‌گیری
52	فصل سوم: مطالعات طبیعی، اجتماعی، اقتصادی شهر آران و بیدگل
53	1-3- موقعیت جغرافیایی شهرستان آران و بیدگل
58	2- جغرافیای طبیعی
58	1-2-3- زمین شناسی منطقه
62	2-2-3- توپوگرافی
65	3-2-3- اقلیم

65 دما -1-3-2-3
66 رطوبت -2-3 -2-3
67 بارش -3-3 -2-3
69 باد -4-3 -2-3
70 معماری همساز با اقلیم -5-3 -2-3
71 خاک شناسی -4-2-3
72 منابع آب -5-2-3
74 پوشش گیاهی -6-2-3
74 جغرافیای شهری آران و بیدگل -3-3
74 وجه تسمیه -1-3-3
75 تاریخچه شهر آران و بیدگل -2-3-3
77 توسعه فیزیکی شهر آران و بیدگل -3-3-3
78 سال 1300 تا 1340 -1-3-3-3
79 سال 1340 تا 1357 -2-3-3-3
80 از سال 1357 تاکنون -3-3-3-3
81 اثرات توسعه فیزیکی بر بافت کهن شهری -4-3-3-3
85 فضای کارکردی شهر در وضع موجود -4-3-3
87 محورهای فرهنگی - تاریخی شهر -5-3
87 آثار تاریخی باارزش بافت قدیم شهر -6-3-3
89 کاربری زمین در بافت قدیم -7-3-3
92 ویژگی‌های جمعیتی و اجتماعی شهرستان آران و بیدگل -4-3
96 سواد و آموزش -1-4-3
96 وضعیت اقتصادی -2-4-3
99 پیش بینی جمعیت شهرستان آران و بیدگل -3-4-3

99	4-4-3- وضعیت مسکن در آران و بیدگل
101	فصل چهارم: ویژگی‌های اجتماعی و کالبدی بافت قدیم شهر آران و بیدگل
106	الف) توصیف داده‌ها
106	1-4- ویژگی‌های اجتماعی - اقتصادی
106	1-1-4- جنس
106	2-1-4- سن
107	3-1-4- سواد
108	4-1-4- تعداد فرزندان
108	5-1-4- محل تولد و مدت اقامت
109	1-4-6- علت اصلی انتخاب این محل
110	1-4-7- تمایل به ترک محل
111	1-4-8- وضعیت شغلی و میزان درآمد
112	2-4- ویژگی‌های فیزیکی - کالبدی
113	1-2-4- نوع مالکیت و مساحت واحد مسکونی
113	2-2- تعداد اتاق و تعداد طبقات
113	3-2-4- قدمت، مصالح به کار رفته و کیفیت بنا
114	4-2-4- تعداد خانوار
115	2-4-5- وضعیت معابر و امکان دسترسی سواره
115	3-4- وضعیت کالبدی - خدماتی
115	3-4-1- کمبود فضاهای آموزشی - فرهنگی
116	3-4-2- کمبود فضاهای اوقات فراغت
117	1-4-4- تمایل به همکاری
117	1-4-4- موافقت با ساماندهی و توانمندسازی
118	2-4-4- نحوه همکاری

- 119.....3-4-4- بهترین راه حل ساماندهی محله.....
- 120.....5-4- وضعیت موجود بافت قدیم آران و بیدگل.....
- 121.....1-5-4- امکانات تفریحی.....
- 122.....2-5-4- امکانات آموزشی.....
- 123.....3-5-4- امکانات فرهنگی.....
- 124.....4-5-4- فضای سبز.....
- 125.....5-5-4- امکانات بهداشتی-درمانی.....
- 126.....6-5-4- ساخت و ساز انجام شده بدون پروانه شهرداری.....
- 127.....7-5-4- رعایت اصول فنی و استانداردها در ساخت مسکن.....
- 128.....8-5-4- اعتیاد به مواد مخدر.....
- 129.....9-5-4- قاچاق.....
- 130.....10-5-4- دزدی.....
- 131.....11-5-4- اعمال منافی عفت.....
- 132.....12-5-4- مزاحمت‌های خیابانی.....
- 133.....13-5-4- کلاهبرداری.....
- 134.....14-5-4- نزاع و درگیری.....
- 134.....15-5-4- مصرف مشروبات.....
- 135.....16-5-4- افتخار به محله و محل زندگی.....
- 136.....17-5-4- امنیت.....
- 137.....18-5-4- رضایت از زندگی.....
- 138.....19-5-4- اعتماد به همشهریان.....
- 139.....20-5-4- اعتماد به مسئولان شهری.....
- 140.....21-5-4- حل مشکلات با گفتگو.....
- 141.....22-5-4- میزان همکاری در محله.....

142 23-5-4- موافقت با ساماندهی و توانمندسازی
143 24-5-4- کافی بودن اقدامات
144 (ب) تحلیل داده‌ها
144 6-4- بررسی اثرات متغیرها بر وضعیت مولفه‌های اجتماعی و کالبدی
145 1-6-4- نتایج حاصل از تحلیل و مقدار خاص هر یک از عوامل
146 2-6-4- نام گذاری عامل‌ها
151 فصل پنجم: آزمون فرضیات، نتیجه‌گیری و ارائه راهبردهای ساماندهی و توانمندسازی
152 1-5- آزمون فرضیات
154 2-5- نتیجه‌گیری
157 3-5- تحلیل نقاط قوت - ضعف درونی و فرصت‌ها و تهدیدات بیرونی
158 4-5- راهبردها
159 1-4-5- راهبردهای اجتماعی
160 2-4-5- راهبردهای کالبدی
163 منابع و مآخذ

فهرست نقشه ها

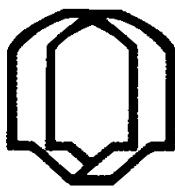
- نقشه (1-3) موقعیت استان اصفهان در کشور 54
- نقشه (2-3) موقعیت شهرستان آران و بیدگل در استان اصفهان 57
- نقشه (3-3) گسل های استان اصفهان 61
- نقشه (4-3) عکس هوایی سال 1342 83
- نقشه (5-3) مراحل توسعه فیزیکی شهر آران و بیدگل 84
- نقشه (6-3) کاربری زمین در بافت قدیم آران و بیدگل 91
- نقشه (1-4) محدوده بافت قدیم 104
- نقشه (2-4) محلات بافت قدیم 105

فهرست جداول

- جدول (1-3) : گسل‌های موثر در شهرستان آران و بیدگل 60
- جدول (2-3) محاسبه دوره وقوع مجدد زمین لرزه در منطقه 60
- جدول (3-3) درجه حرارت آران و بیدگل دوره بیست ساله (1363-1382) 66
- جدول (4-3) میزان رطوبت شهر آران و بیدگل در دوره (1363-1382) 67
- جدول (5-3) میزان بارندگی شهر آران و بیدگل طی دوره آماری (1363-1382) 68
- جدول (6-3) وضعیت منابع آبی شهرستان آران و بیدگل در بخش کشاورزی 74
- جدول (7-3) وجه تسمیه آران و بیدگل 88
- جدول (8-3) فهرست ابنیه عمومی واجد ارزش بناهای مسکونی واجد ارزش 89
- جدول (9-3) فهرست بناهای مسکونی واجد ارزش تاریخی 93
- جدول (10-3) جمعیت آران و بیدگل در دوره‌های سرشماری (1385-1385) 95
- جدول (11-3) تغییرات نرخ رشد جمعیت در دوره‌های 1335 - 1385 95
- جدول (13-3) درصد جمعیت غیر بومی در شهر آران و بیدگل 100
- جدول (14-3) واحدهای مسکونی بر حسب خانوار و اتاق در آران و بیدگل 106
- جدول (1-4) توزیع پاسخگویان بر حسب جنس 106
- جدول (2-4) توزیع پاسخگویان بر حسب سن 107
- جدول (3-4) توزیع پاسخگویان بر حسب سواد 108
- جدول (4-4) توزیع پاسخگویان بر حسب محل تولد 109
- جدول (5-4) توزیع پاسخگویان بر حسب مدت اقامت در محله 109
- جدول (6-4) توزیع پاسخگویان بر حسب علت اصلی انتخاب این محل 110
- جدول (8-4) توزیع پاسخگویان بر حسب شغل سرپرست خانوار 111
- جدول (9-4) نوع مالکیت واحد مسکونی 112
- جدول (10-4) مصالح بکار رفته در ساختمان 113
- جدول (11-4) کیفیت ساختمان 114

- جدول (4-12) تعداد خانوار در واحد مسکونی..... 114
- جدول (4-13) وضعیت معابر..... 115
- جدول (4-14) علت موافقت با ساماندهی بافت قدیم..... 115
- جدول (4-15) علت عدم موافقت با ساماندهی بافت قدیم..... 117
- جدول (4-16) توزیع خانوار بر حسب نحوه همکاری..... 117
- جدول (4-17) توزیع خانوار بر حسب بهترین راه حل ساماندهی بافت قدیم..... 117
- جدول (4-18) توزیع پاسخگویان بر حسب میزان برخورداری از امکانات تفریحی..... 118
- جدول (4-19) توزیع پاسخگویان بر حسب میزان برخورداری از امکانات آموزشی..... 119
- جدول (4-20) توزیع پاسخگویان بر حسب میزان برخورداری از امکانات فرهنگی..... 120
- جدول (4-21) توزیع پاسخگویان بر حسب میزان برخورداری از فضای سبز..... 121
- جدول (4-22) توزیع پاسخگویان بر حسب میزان برخورداری از امکانات بهداشتی درمانی..... 122
- جدول (4-23) ساخت و ساز انجام شده بدون پروانه شهرداری..... 123
- جدول (4-24) رعایت اصول فنی و استاندارد در ساخت مسکن..... 125
- جدول (4-25) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره اعتیاد به مواد مخدر..... 126
- جدول (4-26) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره قاچاق..... 127
- جدول (4-27) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره دزدی..... 128
- جدول (4-28) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره اعمال منافعی عفت..... 129
- جدول (4-29) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره مزاحمت‌های خیابانی..... 130
- جدول (4-30) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره کلاهبرداری..... 131
- جدول (4-31) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره نزاع و درگیری..... 132
- جدول (4-32) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره مصرف مشروبات..... 133
- جدول (4-33) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره افتخار به محله..... 134
- جدول (4-34) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره امنیت..... 134
- جدول (4-35) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره رضایت از زندگی..... 134

- جدول (4-36) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره اعتماد به همشهریان 135
- جدول (4-37) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره اعتماد به مسئولان دولتی 136
- جدول (4-38) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره حل مشکلات با گفتگو 137
- جدول (4-39) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره میزان همکاری در محله 138
- جدول (4-40) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره موافقت با ساماندهی 139
- جدول (4-41) توزیع پاسخگویان بر حسب نظر آن‌ها درباره اقدامات انجام شده 140
- جدول (4-42) تست‌های KMO و Bartlett's 141
- جدول (4-43) عوامل نهایی استخراج شده و مقادیر مربوط به آن 142
- جدول (4-44) متغیرهای بارگذاری شده در عامل اول 136
- جدول (4-44) متغیرهای بارگذاری شده در عامل اول 145
- جدول (4-44) متغیرهای بارگذاری شده در عامل اول 145
- جدول (4-44) متغیرهای بارگذاری شده در عامل اول 146
- جدول (4-45) متغیرهای بارگذاری شده در عامل دوم 147
- جدول (4-46) متغیرهای بارگذاری شده در عامل سوم 147
- جدول (4-47) متغیرهای بارگذاری شده در عامل چهارم 148
- جدول (4-48) متغیرهای بارگذاری شده در عامل پنجم 148
- جدول (4-49) متغیرهای بارگذاری شده در عامل ششم 149
- جدول (4-50) متغیرهای بارگذاری شده در عامل هفتم 149
- جدول (4-51) متغیرهای بارگذاری شده در عامل هشتم 149

دانشگاه سوادکوه

دانشکده علوم انسانی

گروه جغرافیا

پایان نامه برای دریافت کارشناسی ارشد

جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

ساماندهی و توانمندسازی بافت قدیم شهر آران و بیدگل

استاد راهنما:

دکتر محمد حسین سرایی

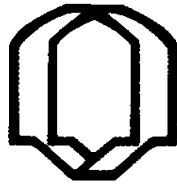
استاد مشاور:

دکتر احمد مزیدی

پژوهش و نگارش:

امیر اشنویی نوش‌آبادی

مهر 1388

دانشگاه شاهرود

School of Humanities
Department of Geography

Thesis Submitted for the Degree of M.A in
Geography and Urban Planning

**Rehabilitate and Strengthen the Old Urban Texture
Aran and Bidgol City**

Supervisor:
Dr M.H. Sarai

Advisor:
Dr A. Mazidi

By:
Amir Oshnooi Nooshabadi

October 2009

فصل اول

طرح تحقیق

فصل دوم
مبانی نظری

فصل سوم

مطالعات طبیعی، اجتماعی، اقتصادی شهر آران و بیدگل

فصل چهارم

ویژگی‌های اجتماعی و کالبدی بافت قدیم شهر آران و بیدگل

فصل پنجم

آزمون فرضیات، نتیجه‌گیری و ارائه راهبردهای ساماندهی و

توانمندسازی

چکیده

بافت‌های کهن شهری یکی از ارزشمندترین و گران‌بهاترین آثار فرهنگی محسوب می‌شود که گواهی بر یک تمدن با شکوه و افتخارآمیز دارد و شناسنامه واقعی شهرها محسوب می‌شود. علیرغم شکوه و عظمت مثال زدنی خویش به سبب عدم توجه دقیق و مناسب، چندی است دچار فرسودگی و ضعف شده و در آستانه تهدیدهای مختلف قرار گرفته که ادامه حیاتشان را دچار مشکل کرده و باید برای آن چاره‌ای اندیشید.

این پژوهش مبادرت به بررسی بافت قدیم شهر آران و بیدگل نموده و سپس راهبردهایی جهت ساماندهی و توانمندسازی آن ارائه گردیده است. فرضیه‌های تحقیق بر پایه مؤلفه‌های کالبدی و اجتماعی بوده است. نوع تحقیق کاربردی - توسعه‌ای و روش انجام آن پیمایشی است. جامعه آماری تحقیق 3433 نفر از سرپرستان خانوار ساکن در بافت قدیم شهر آران و بیدگل بوده که 350 نفر از آن‌ها با روش تصادفی انتخاب و با بهره‌گیری از ابزار پرسشنامه مبادرت به بررسی از آن‌ها مطابق متغیرهای لازم در فرضیه‌های تحقیق گردیده است. به منظور بررسی و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل عاملی با بهره‌گیری از نرم افزار Spss استفاده شد. مجموع واریانس 8 عامل بارگذاری شده 69/24 درصد می‌باشد که بیشترین آن با 12/81 درصد در عامل اول بوده و به عنوان عامل کالبدی - خدماتی نام‌گذاری شده است. شاخص‌های خشونت اجتماعی در اولویت دوم، بزهکاری، اعتماد اجتماعی، مفاسد، هویت اجتماعی، تخلف و اعتماد دولتی در اولویت‌های بعدی ساماندهی و توانمندسازی بافت قدیم آران و بیدگل بارگذاری شده است. نتایج تحقیق حاکی از آن است از یک سو راه حل‌های کالبدی به خودی خود، مشکلات و مسائل اجتماعی و اقتصادی را بر طرف نمی‌کنند و از سوی دیگر، رونق و ثبات اجتماعی و سلامت محیطی بدون یک چارچوب منسجم کالبدی میسر نمی‌شود. بنابراین ما باید مدافع یک شهروند محوری فراگیر که ترکیبی از رهبران بخش دولتی و خصوصی، فعالان اجتماعی و متخصصان چند رشته‌ای باشیم.

واژگان کلیدی: بافت قدیم ، ساماندهی، توانمندسازی، آران و بیدگل